

Wetgeving in relatie tot wijkverpleging in de praktijk

1. Algemeen
2. Zorgverzekeringswet (Zvw)
3. Wet langdurige zorg (Wlz)
4. Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)
5. Samenhang

1. Algemeen

Basis voor de zorg

Het zorgstelsel in Nederland wordt geregeld met vier stelselwetten: de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz), de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. Daarnaast zijn er enkele algemene wetten (zoals de Mededingingswet) en een aantal specifieke zorgwetten (zoals de Kwaliteitswet zorginstellingen).

Burgers kunnen op de volgende manieren met de vier wetten te maken krijgen. Als iemand bijvoorbeeld naar de huisarts moet of in het ziekenhuis wordt opgenomen, dan wordt dat betaald uit de verplichte basispakket van de Zvw. Wie permanent toezicht of 24 uren zorg in de nabijheid nodig heeft, kan voor zorg in een instelling of thuis een beroep doen op de Wet langdurige zorg. Voor de andere vormen van ondersteuning, hulp en zorg komen de Wmo en de Jeugdwet in beeld. Wie bijvoorbeeld vanwege een aandoening huishoudelijke hulp nodig heeft, of een rolstoel, kan zich met de hulpvraag wenden tot de gemeente. Die kan vervolgens de ondersteuning vanuit de Wmo regelen. Zijn er gezinnen die hulp kunnen gebruiken bij opvoedproblemen, of heeft een autistisch kind bijvoorbeeld ondersteuning nodig in het maatschappelijk leven, dan kan de gemeente die bieden vanuit de Jeugdwet.¹

Wijkverpleging en wetgeving

De wijkverpleegkundige bekijkt welke zorg en hulp iemand nodig heeft op medisch en sociaal gebied. Zowel de gemeente en zorgverzekeraar werken hierin samen en maken gebruik van de bevindingen van de wijkverpleegkundige. Daardoor komt het voor dat sommige zorg en ondersteuning vanuit de Wmo wordt vergoed en andere zorg vanuit de Zvw. Voor mensen met een langdurige zorgvraag wordt de zorg vergoed vanuit de Wlz.

2. Zorgverzekeringswet (Zvw)

De vergoeding van curatieve zorg in Nederland wordt geregeld met één Zorgverzekeringswet (Zvw).

De overheid is betrokken bij de invulling van de Zvw en stelt een aantal randvoorwaarden:

- burgers zijn verplicht om een (basis)zorgverzekering af te sluiten en zijn vrij in het kiezen van hun eigen verzekeraar;
- zorgverzekeraars zijn verplicht die burgers voor de zorgverzekering te accepteren, ongeacht hun gezondheidstoestand;
- de premie van een aangeboden polis is gelijk voor iedere verzekerde, ongeacht zijn gezondheidssituatie, leeftijd of achtergrond;
- zorgverzekeraars hebben een zorgplicht: zij moeten garanderen dat de zorg die in het basispakket zit beschikbaar is voor al hun verzekerden;
- de inhoud van het verzekerde basispakket is wettelijk bepaald.

De overheid is niet direct betrokken bij de uitvoering van de Zvw. Hoe die in z'n werk gaat, bepalen zorgaanbieders, zorgverzekeraars en verzekerden. Door deze opzet hebben zorgpartijen veel vrijheid en zorgen concurrentie en marktwerking voor prikkels om met een hoge kwaliteit en doelmatig te werken.¹

3. Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wet langdurige zorg is bedoeld voor mensen die voortdurend (intensieve) zorg nodig hebben in de nabije omgeving. Denk daarbij aan chronisch zieken, kwetsbare ouderen en mensen met een ernstige geestelijke, lichamelijke beperking of aandoening. Alles wat de cliënt nodig heeft wordt vanuit de Wlz geregeld, namelijk:

- Verblijf in een zorginstelling (thuis wonen is ook mogelijk)
- Begeleiding, verpleging en verzorging
- Geneeskundige zorg en behandeling in verband met de ziekte, beperking of stoornis
- Bij bepaalde zorg-zwaartes: fysiotherapie en tandheelkunde.
- Hulpmiddelen
- Vervoer naar de plaats waar de begeleiding, behandeling en verzorging plaatsvindt.

Het gehele pakket aan zorg en voorzieningen noemt men het integraal pakket.

De cliënten en hun vertegenwoordigers, het Rijk, het CIZ, de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), de zorgkantoren en de zorgaanbieders zijn de belangrijkste partijen bij de Wlz.

Zij bepalen samen de kwaliteit van de wet en de vergoede zorg. Ook nemen zij samen initiatieven om de kwaliteit van de zorg te verbeteren. Als cliënten niet tevreden zijn over de geleverde zorg, dan kunnen zij overstappen naar een andere gecontracteerde zorgaanbieder. Burgers die hun zorg zelf regelen met een persoonsgebonden budget, kunnen bij de inkoop van hun zorg ook direct selecteren op de aanbieder van voorkeur en de gewenste kwaliteit. Ook kunnen ze een klacht indienen bij de zorgaanbieders, de zorgkantoren en de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

De zorgkantoren kunnen bij de inkoop van Wlz-zorg eisen stellen aan de kwaliteit. Daarnaast controleren ze of de declaraties van de zorgaanbieders overeenkomen met de geïndiceerde zorg en de productieafspraken.

4. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wmo is bedoeld voor iedereen die thuis ondersteuning nodig heeft, zodat ze zelfredzaam blijven. De Wmo is er ook voor mensen die hulp nodig hebben om mee te doen (te participeren) in de samenleving. Het inkomen of vermogen speelt geen rol bij het wel of niet toekennen van een Wmo-aanvraag. Wel betaalt iedereen een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor ondersteuning die wordt geregeld vanuit de Wmo. Ook het inkomen van de partner telt mee. Mensen die meer verdienen betalen een hogere bijdrage.

De Wmo is gebaseerd op het principe van maatwerk en een individuele aanpak. De gemeenten gaan samen met de cliënt in gesprek over zijn ondersteuningsvraag. Het is vervolgens aan de gemeente om passende ondersteuning te verlenen en te bepalen hoe zij deze ondersteuning organiseert. Naast individuele maatwerkvoorzieningen hebben gemeenten de opdracht algemene voorzieningen in te richten waar mensen met een ondersteuningsvraag terecht kunnen. Per gemeente wordt er een sociaal wijkteam aangesteld waar mensen terecht kunnen voor hulpvragen. Iedere gemeente zal deze ondersteuning op diens eigen manier regelen.²

Voor de uitvoering van de Wmo hebben gemeenten een aantal taken waarop zij zich moeten richten:

- Leefbaarheid en sociale samenhang bevorderen

- Mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen
- Het bevorderen van mensen met een beperking of psychisch probleem om deel te nemen aan de samenleving
- Maatschappelijke opvang aanbieden
- Openbare geestelijke gezondheidszorg bevorderen
- Informatie, advies en cliëntondersteuning geven
- Verslavingsbeleid bevorderen
- Jeugdigen met problemen preventief ondersteunen

5. Samenhang

Hoe wordt de zorg voor cliënten met indicatie voor wijkverpleging in Nederland georganiseerd en betaald?

Drie wetten zijn bij de financiering en organisatie van zorg van specifiek belang:

1. De Zorgverzekeringswet (Zvw): op grond van de Zorgverzekeringswet zijn zorgverzekeraars verantwoordelijk voor het organiseren en bekostigen van verpleging (en soms ook verzorging) van meest voorkomende medische zorg zoals zorg gedekt door de basiszorgverzekering.
2. De Wet langdurige zorg (Wlz): op grond van de Wet langdurige zorg zijn zorgkantoren verantwoordelijk voor het organiseren en bekostigen van zowel verzorging als verpleging van cliënten mensen die voortdurend (intensieve) zorg nodig hebben in de nabije omgeving.
3. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): op grond van de Wmo zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van hulp en begeleiden van mensen die ondersteuning nodig hebben bij zelfstandig thuis blijven wonen en participatie in de maatschappij.

Het bovenstaande is een heel algemene schets.

	Zorgverzekeringswet	Wet langdurige zorg	Wet maatschappelijke ondersteuning
Omschrijving/Doel/Karakter	Medische zorg voor cliënten met medische problematiek, variërend van ziekenhuiszorg tot thuiszorg	Optimale kwaliteit van leven voor cliënten die rest van hun leven permanent toezicht of 24 uur per dag zorg in de nabijheid nodig hebben	Cliënten zo goed mogelijk in staat stellen deel te nemen aan de samenleving en thuis ondersteuning bieden zodat ze zelfredzaam blijven.
Toelatingscriteria	Problemen waarvoor geneeskundige zorg nodig is	- Levenslang en levensbreed zorg nodig -24 uur zorg in nabijheid / permanent toezicht nodig -Verstandelijke handicap	Maatwerk; Individuele afweging obv eigen mogelijkheden, financiële mogelijkheden, mantelzorg, voorzieningen
Uitvoerder	Zorgverzekeraar	Zorgkantoor	Gemeente
Indicatiesteller	Medisch specialist Huisarts wijkverpleegkundige	Centrum indicatiestelling zorg (CIZ)	Zelf melden, wijkverpleegkundige gemeente, huisarts, jeugdarts, medisch specialist.
Zorg	Verpleging en verzorging	Compleet pakket aan zorg.	Ondersteuning en begeleiding Maatwerkvoorziening: - In natura - Persoongebonden budget

Bronvermelding

1. Factsheet: "Het Nederlandse zorgstelsel" Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport, januari 2016
2. www.zorgwijzer.nl: frequently asked questions WMO